LIFE10 NAT/CY/000717

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του οικότοπου προτεραιότητας 9560* στην Κύπρο

3ο ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Ιούνιος 2014

ΤΟ ΕΡΓΟ JUNIPERCY

Το έργο «Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του οικότοπου προτεραιότητας 9560* (Ενδημικά Δάση με *Juniperus* spp.) στην Κύπρο» (JUNIPERCY), στοχεύει στην ενδυνάμωση και βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του συγκεκριμένου οικότοπου. Τα ενδημικά δάση με *Juniperus* spp. (κοινή ονομασία, αόρατος) εντοπίζονται μόνο στην περιοχή της Μεσογείου και το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους είναι η δενδρώδης μορφή (ύψος μεγαλύτερο από 4 m) των ειδών *Juniperus* που τα συνθέτουν. Ο οικότοπος 9560* περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), και έχει χαρακτηριστεί ως οικότοπος προτεραιότητας, γεγονός που καθιστά τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) υπόχρεα να αναπτύξουν μέτρα και στρατηγικές διατήρησής του.

Το έργο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2012 και έχει διάρκεια 42 μηνών. Ο συνολικός προϋπολογισμός του υπολογίζεται στα €1,2 εκ., το 75% του οποίου χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. και το υπόλοιπο από τους συνεργαζόμενους φορείς.

ΕΙΔΗ ΑΟΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

Στην Κύπρο, ο οικότοπος 9560* απαντά σε διάφορες περιοχές, από τα παραθαλάσσια μέχρι τα ψηλότερα υψόμετρα της οροσειράς του Τροόδους, και σχηματίζεται από τέσσερα (4) διαφορετικά είδη αόρατου (*Juniperus*): *J. oxycedrus, J. phoenicea, J. foetidissima και J. excelsa.*

Εικ.: *J. excelsa* στη Μαδαρή

Το έργο JUNIPERCY υλοποιείται εντός τριών δασικών περιοχών της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες περιλαμβάνονται και στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000:

1. Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους

(Οικότοπος 9560* με το είδος *J.f oetidissima* & Οικότοπος 9560* με το είδος *J. oxycedrus*)

2. Χερσόνησος Ακάμα (Οικότοπος 9560* με το είδος *J. phoenicea*)

3. Μαδαρή-Παπούτσα (Οικότοπος 9560* με το είδος *J. excelsa*)

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ

Για την υλοποίηση του έργου αναλήφθηκαν δράσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν προπαρασκευαστικές δράσεις, δράσεις διατήρησης, ευαισθητοποίησης και διάχυσης των αποτελεσμάτων, καθώς και δράσεις διαχείρισης του έργου.

1.Προπαρασκευαστικές δράσεις

Οι προπαρασκευαστικές δράσεις του έργου ολοκληρώθηκαν κατά το πρώτο έτος υλοποίησής του και αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της υφιστάμενης γνώσης ή/και στην απόκτηση νέας γνώσης σχετικά με τα οικολογικά του χαρακτηριστικά και την κατάσταση διατήρησής του στο νησί. Τέτοιες δράσεις ήταν: α) η χαρτογράφηση και απογραφή των θέσεων του οικότοπου 9560* στις υπό μελέτη περιοχές, β) ο ποσοτικός προσδιορισμός και η περιγραφή της σύνθεσης και δομής του οικότοπου, γ) η ετοιμασία σχεδίων παρακολούθησης και διαχειριστικών σχεδίων και δ) η εκτίμηση των επιπτώσεων στη ζωτικότητα του οικότοπου από δραστηριότητες αναψυχής στις περιοχές μελέτης.

2. Μέτρα διατήρησης

Οι δράσεις διατήρησης αποτελούν τον πυρήνα του έργου και είναι καθοριστικές για την υλοποίηση του στόχου του.

Κατά την υλοποίηση των δράσεων διατήρησης έγινε στοχευμένη περίφραξη τμημάτων του οικότοπου (Ακάμας) ή/και τοποθέτηση πασσάλων (Τρόοδος), για τον περιορισμό έως και μηδενισμό των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που υποβαθμίζουν την κατάσταση διατήρησής του. Τέτοιες ανθρωπογενείς δραστηριότητες είναι η υπερβόσκηση εντός των φυσικών ορίων εξάπλωσης του οικότοπου (Ακάμας), η κατασκήνωση και συναφείς δραστηριότητες εκτός προβλεπόμενων - οργανωμένων περιοχών, η διεξαγωγή χιονοδρομικών διαδρομών εκτός προβλεπόμενων περιοχών (Τρόοδος), καθώς και η χρήση τετράκυκλων οχημάτων και μοτοσυκλετών εκτός οδικού δικτύου.

Σε επιλεγμένες θέσεις του οικότοπου έγινε απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης με σκοπό τη μείωση του ανταγωνισμού (χώρος, διαθέσιμοι φυσικοί πόροι, φως) και την ενίσχυση της κατάστασης διατήρησής του. Η απομάκρυνση των ανταγωνιστικών ειδών έγινε επιλεκτικά, κατά άτομο, χωρίς την εφαρμογή εκτεταμένων υλοτομιών. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε, στηρίχτηκε σε έκθεση με κατευθυντήριες γραμμές και σε χάρτες που ετοιμάστηκαν για τους σκοπούς του έργου, στις προπαρασκευαστικές δράσεις.

Εικ.: Χαρτογράφηση οικότοπου

Εικ.: Υδατοδεξαμενή στον Ακάμα

Ειδικά μέτρα λήφθηκαν επίσης για την πρόληψη ή/και ελαχιστοποίηση του κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών. Συγκεκριμένα, προσδιορίστηκαν περιοχές κατασκευής ή συντήρησης αντιπυρικών ζωνών και εγκαταστάθηκαν σε επιλεγμένα σημεία, εντός των φυσικών ορίων του οικότοπου, απαγορευτικές πινακίδες ανάμματος φωτιάς. Στον Ακάμα δημιουργήθηκαν δυο (2) υδατοδεξαμενές 20 τόνων, για την άμεση αντιμετώπιση σε περίπτωση πυρκαγιάς.

Εικ.: Παραγωγή δενδρυλλίων

Για την προστασία και ενίσχυση της φυσικής αναγέννησης εντός του οικότοπου, υλοποιήθηκαν μέτρα όπως η απομάκρυνση της εύφλεκτης ύλης (Τρόοδος και Ακάμας) και η ενίσχυση των τοπικών πληθυσμών του οικότοπου με τη φύτευση νεαρών δενδρυλλίων αόρατου (Τρόοδος και Ακάμας). Συγκεκριμένα, μέχρι σήμερα, έχουν φυτευτεί 85 δενδρύλλια *J. foetidissima*, 75 *J. oxycedrus* και 410 *J. phoenicea*, ενώ μέχρι την ολοκλήρωση του έργου ο αριθμός των δενδρυλλίων αναμένεται να αυξηθεί.

Εικ.: Φυτεύσεις αόρατου

Για την ενίσχυση του ποσοστού επιβίωσης των δενδρυλλίων, κατά τις περιόδους έντονης ξηρασίας, αρδεύεται επιλεγμένος αριθμός ατόμων. Μικρής κλίμακας τροποποίηση ανάγλυφου του εδάφους, έγινε επίσης για σκοπούς προστασίας των δενδρυλλίων από φαινόμενα διάβρωσης εδάφους.

Εικ.: Συλλογή καρπών

Οι πιο πάνω δραστηριότητες αναμένεται να αυξήσουν το σχετικό αναπαραγωγικό δυναμικό των ειδών αόρατου κατά 50%.

Η αποκατάσταση της χλωριδικής σύνθεσης και δομής του οικότοπου αποτελεί σημαντικό στόχο του έργου και επιτυγχάνεται μέσα από μικρής κλίμακας αναδασώσεις στις περιοχές όπου υλοποιείται το έργο.

Εικ.: Απαγορευτική πινακίδα

Έτσι, πέρα από τη φύτευση των κύριων ειδών του οικότοπου (*J. excelsa*, *J. phoenicea*, *J. foetidissima* και *J. oxycedrus* – ανάλογα με την περιοχή) γίνεται και φύτευση ή/και προστασία συνοδών (άλλων) ειδών χλωρίδας που χαρακτηρίζουν τον οικότοπο (π.χ. αρκομηλιά, αρκοτριανταφυλλιά, αντρουκλιά, κτλ) . Αυτή η δράση, θα συνεχιστεί μέχρι το τέλος του έργου και θα διασφαλίσει την ενίσχυση της ποιότητας και τη διατήρηση του υπό μελέτη οικοτόπου, στο μέλ-

Εικ.: Τροποποίηση ανάγλυφου

Εικ.: Φυτεύσεις συνοδών ειδών

Εικ.: Απομάκρυνση ανταγωνιστικής βλάστησης

Πέρα από τις δράσεις που αναφέρθηκαν και υλοποιήθηκαν εντός των φυσικών ορίων εξάπλωσης του οικότοπου [επί τόπου (*in situ*) μέτρα διατήρησης], το έργο έχει να επιδείξει αριθμό δράσεων με στόχο την εκτός τόπου (*ex situ*) διατήρησή του (εκτός των φυσικών ορίων εξάπλωσής του).

Συγκεκριμένα, εγκαταστάθηκε Τράπεζα Γενετικού Υλικού στον Βοτανικό Κήπο Τροόδους του Τμήματος Δασών, όπου έγινε αποθήκευση σπερμάτων από όλα τα είδη αόρατου που υπάρχουν στο νησί. Ακόμη, στους Βοτανικούς Κήπους του Τμήματος Δασών (Τροόδους & Ακάμα) έγινε φύτευση δενδρυλλίων αόρατου, με σκοπό τη δημιουργία ζωντανών συλλογών του οικότοπου 9560* εντός των βοτανικών κήπων.

3. Δράσεις ενημέρωσης του κοινού και διάχυσης αποτελεσμάτων

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την αξία του οικότοπου του αόρατου και την ανάγκη εφαρμογής μέτρων διατήρησης για την προστασία του, αποτελεί επίσης σημαντικό κομμάτι των δράσεων του έργου. Σκοπός των δράσεων αυτών είναι η προώθηση της ενεργού συμμετοχής στοχευμένων κοινωνικών συνόλων, σε θέματα διατήρησης της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, οργανώθηκαν συναντήσεις με τις κοινότητες που γειτνιάζουν με τις υπό μελέτη περιοχές, ενώ ενημερωτικό υλικό διανέμεται καθ' όλη τη διάρκεια του έργου σε στοχευμένες ομάδες (π.χ. τοπικές κοινωνίες, μαθητές/τριες τοπικών σχολείων, κέντρα νεότητας, τουρίστες, τουριστικούς πράκτορες και περιβαλλοντικούς ΜΚΟ).

Εικ.: Συναντήσεις με τοπικές κοινότητες

Εικ.: Ενημερωτικές πινακίδες

Δράσεις ενημέρωσης υλοποιούνται εντός των ορίων της φυσικής εξάπλωσης του οικότοπου 9560* και απευθύνονται σε επισκέπτες, ενώ άλλες αφορούν στην παρουσίαση του έργου σε άλλες κοινωνικές ομάδες. Όσον αφορά στην πρώτη περίπτωση, σε κάθε μια από τις περιοχές μελέτης τοποθετήθηκαν ενημερωτικές πινακίδες και πινακίδες κατεύθυνσης που οδηγούν τους επισκέπτες προς τον οικότοπο. Στη δεύτερη περίπτωση, δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό που αφορά στον οικότοπο του αοράτου και γενικότερα στις περιοχές Natura 2000, όπου εντοπίζεται. Το εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάστηκε σε εκπαιδευτικούς περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε μονοήμερο εργαστήρι που έγινε στο ΚΠΕ Πεδουλά και είναι διαθέσιμο στην επίσημη ιστοσελίδα του έργου.

Εικ.: 20χρονα προγράμματος LIFE+

Εικ.: 6ο Φεστιβάλ Λακατάμιας

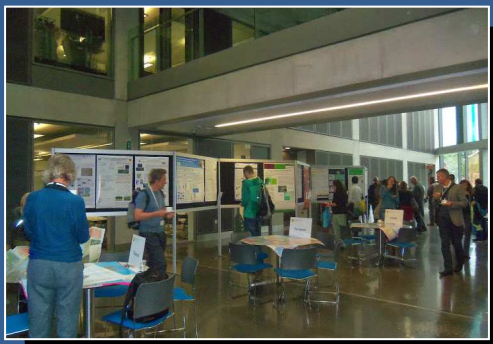

Εικ.: Παρουσιάσεις σε συνέδρια

Εικ.: Βιωματικό εργαστήρι

Δράσεις και αποτελέσματα του έργου έχουν ανακοινωθεί σε αριθμό επιστημονικών συνεδρίων στην Κύπρο και στο εξωτερικό, γεγονός που δείχνει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας για το αντικείμενο μελέτης του έργου.

Το δίκτυο Natura 2000 είναι ένα ευρύ ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων φυσικών περιοχών για είδη χλωρίδας, πανίδας, πτηνών και οικοτόπων.

Σκοπός του δικτύου είναι να διασφαλίσει την μακροπρόθεσμη επιβίωση των πιο πολύτιμων και απειλούμενων ειδών και οικοτόπων της Ευρώπης.

Το έργο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).
Το πρόγραμμα LIFE / LIFE+ αποτελεί το εργαλείο της Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση έργων που σχετίζονται με την εφαρμογή των οδηγιών της Ε.Ε. για το περιβάλλον.